Schouwmap Tuinwijck

Bond van Volkstuinders

Bondstuincommissie

Hoofdstuk 1. INLEIDING

Tuinpark Tuinwijck was in de zomer van 2010 het 'proefpark' voor de schouwmap nieuwe stijl. Om het proces van de schouwmap toegankelijker te maken hebben we er in oktober 2011 als Bondstuincommissie voor gekozen om een 'verkorte' versie van de schouwmap uit te brengen. In deze schouwmap staat het groen centraal. We zien de schouwmap als een eerste opstap naar het Nationale Keurmerk Natuurlijk Tuinieren van de AVVN.

Proces schouwmap
Het proces van een schouwmap ziet er als volgt uit. Het proces begint met een besluit van de tuincommissie om een schouwmap te gaan maken. Dan wordt een initiatiefgroep van minstens 4 mensen uit de tuincommissie of commissie natuurlijk tuinieren gevormd, die verantwoordelijk zijn voor het maken van de schouwmap en zich gedurende minimaal 2 jaar willen inzetten voor het maken en uitvoeren van de (plannen uit) schouwmap. Die groep meldt zich bij de Bondstuincie. Dan volgt een rondwandeling over het park van de initiatiefgroep en leden van de Bondstuincie. Tijdens die wandeling wordt een globale inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden voor verbetering van het algemeen groen. De resultaten worden opgenomen op band en door de initatiefgroep uitgewerkt. De initiatiefgroep maakt ook het algemene overzicht van het park. De Bondstuincie geeft na de inventarisatie een advies met mogelijkheden voor verbetering/aanbevelingen. De initiatiefgroep voegt al deze informatie samen in een concept schouwmap. Dan volgt een gezamenlijke eindbespreking van initiatiefgroep en Bondstuincie. De initiatiefgroep gaat de plannen uitvoeren en kan voor vragen in het vervolg traject terecht bij de Bondstuincie.

Bonds TuinCommissie van de Bond van Volkstuinders
Bert Kuit
Marianne van der Luit

Verantwoording

De gegevens van deze verkorte versie schouwmap komen uit gesprekken met bestuursleden (R.Witte, B. Berndsen en P. Mosman) in de zomer van 2010, informatie van de verfraaiingscie Tuinwijck, de website van de Bond voor Volkstuinders en de website van tuinpark Tuinwijck

Hoofdstuk 2. ALGEMENE GEGEVENS TUINPARK TUINWIJCK

- Tuinpark Tuinwijck is gesticht in 1909.
- De eerste nederzetting lag aan de Polderweg in de buurt van de toenmalige gasfabriek. In 1939 werd er verhuisd naar de Ringdijk, omdat de gemeente andere plannen had met de grond. In 1974 moest het complex opnieuw verhuizen vanwege de aanleg van de ringweg. Het complex is nu gevestigd in Schellingwoude aan de Liergouw 55, 1026BW Amsterdam, telefoon 020-4904911
- Website: www.tuinparktuinwijck.nl
- Tuinpark Tuinwijck heeft verblijfstuinen.
- De totale oppervlakte van het park is ongeveer 12,5 ha.
- Het aantal tuinen bedraagt 229. De oppervlakte van een tuin is gemiddeld 280 a 450 m2
- Het tuinpark ligt op loop- en fietsafstand van de stad (Nieuwendam en Schellingwoude) voorbij de A10. Vanuit Waterland en vanaf de A10 is Tuinwijck goed zichtbaar. Het park bestaat uit twee delen met een hoofdingang aan weerszijde van de Liergouw.
- De ruimtelijke vormgeving van Tuinwijck is gebaseerd op de vroegere landschappelijke structuur. Water is het structurerende element in het park. De sloten en waterlopen lopen rechtstreeks door in de structuur van het aangrenzende Waterland. Het park wordt grotendeels omzoomd door water. Er zijn directe (zicht)relaties met het omringende landschap. Er is een hoofdpad met zijpaden. Het algemeen groen heeft een parkachtige sfeer. De tuinen zijn gevarieerd in opzet: het ene huisje ligt aan het water; het volgende aan het pad. Er zijn tuinen van verschillend karakter zoals: formele buxus-tuinen, een vijvertuin, tuinen met zwarte aarde en vooral eenjarigen, moestuinen, cottage tuinen, tuinen met natuurlijke elementen.
- Er zijn de volgende gemeenschappelijke voorzieningen:
  - een groot verenigingsgebouw, waarin activiteiten plaatsvinden, die in het belang zijn van het tuinpark
  - een gebouw voor bestuur en winkel
  - een werkschuur voor gereedschap van de Verfraaiingscommissie en tractoren e.d.
  - grote parkeerplaats bij de hoofdingang op eigen terrein
  - fietsenrekken op de parkeerplaats
  - speel- en sport voorzieningen: een zandbak bij de kantine en een speelveld
  - zitbanken op speelveld
- veiligheid:
  - verlichting langs paden, parkeerplaats en bij kantine en bestuurs/winkelgebouw
  - hekken met sloten bij de hoofdingangen en achteruitgangen
  - het bestuurs/winkelgebouw en kantine zijn elektronisch beveiligd
- Het park is vrij toegankelijk voor wandelaars en fietsers in de zomer tot elf uur ´s avonds. Bij de hoofdingangen zijn informatieborden aanwezig. De ligging van tuinen is aangegeven met borden langs het hoofdpad.
- Bijzondere (park)elementen op het Tuinwijck:
  - Volkstuinroute ‘Boven IJ’
  - Bomenwandelroute
  - Een kas, waarin vrijwilligers planten kweken
  - Een ‘heem’/natuurtuin met insecten- en vlindervriendelijke planten en oeverbegroeiing, waarin een kringloop van het ontstane groenafval is
  - Een werkgroep i.o voor onderhoud van de heem/natuurtuin
  - Een insectenhotel
  - Een vogeleiland
  - Bijenkasten van particuliere imkers op het Vogeleiland
  - De Gazet, een informatiekrant met informatie over tuinieren, natuur en milieu

Hoofdstuk 3. UITVOERING ALGEMEEN GROENBEHEER

3.1. Verfraaingscommissie

De tuinders zorgen gezamenlijk voor het onderhoud van het algemeen groen. De Verfraaiingscommissie houdt zich bezig met al het algemeen groen en het indelen van de werkbeurten. Daarvoor worden wekelijks de onderhoudswerkzaamheden in kaart gebracht. Bij reguliere werkbeurten van tuinders treden de verfraaiers op als werkverdeler. Er wordt geen werk uitbesteed aan buitenstaanders of bedrijven.

Algemeen werk/werkbeurten

In de winter is er geen algemeen werk. In de periode van maart tot half oktober zijn er werkbeurten. Op zaterdag van 10 tot 12 uur werken er dan ruim 30 tuinders mee aan het onderhoud van het algemeen groen. Er zijn 3 ploegen, die elkaar afwisselen. Dus eens in de drie weken heb je een werkbeurt. Per tuin zijn er 10 werkbeurten van 2 uur. Bestuursleden, 70-plussers en leden van commissies zijn vrijgesteld. Voor ieder niet uitgevoerde werkbeurt kan een boete van 50 euro worden opgelegd. Een boete ontheft een lid niet van zijn verplichting. Bij herhaling van de overtreding wordt de boete van de oorspronkelijke overtreding verdubbeld. Bij ziekte of vakantie moeten werkbeurten later ingehaald worden.

Heemtuingroep

Een aparte groep tuinders is in 2010 opgeleid om de heemtuin/natuurlijke oever bij het speelveld en vogeleiland te onderhouden.

Eigen stukjes

Van de 60 stukken algemeen groen zijn er 20, vooral langs het hoofdpad en bij de ingangen in onderhoud bij de verfraaiing. Ongeveer 40 tuinders hebben een eigen stuk van ongeveer 80 m2 algemeen groen in onderhoud. In principe controleert het bestuur het onderhoud van de eigen stukjes één maal per maand.

Werkuren in het algemeen groen

In de werkbeurten worden er per jaar ongeveer 1400 werkuren gemaakt. In de eigenstukjes zijn dat (40 maal 20 uur) 800 uren. Dus in totaal zijn er 2200 werkuren beschikbaar voor het onderhoud van het algemeen groen op Tuinwijck.

Schouwmap

De Bonds Tuincommissie ondersteunt in 2010 het maken van een schouwmap. Doel is het te komen tot een mooier algemeen groen en een planmatiger, efficiënter onderhoud.

3.2. Tuintaxatiecommissie

De taak van deze commissie is het taxeren van tuinen, die in de verkoop zijn. De commissie gebruikt hierbij de lijst van de Bond voor Volkstuinders.

3.3. Onderhoud gras

Het gras van het speel/sportveld wordt ongeveer 1 keer per 2 weken gemaaid.

3.4. Onderhoud oevers

Oeverplanten zorgen met hun wortels voor stevige slootkanten, zodat er geen gevaar meer is voor instorten. Beschoeiing is dan niet of nauwelijks meer nodig. Bomen en struiken dienen een meter van de sloot te staan. In de sloot is geen begroeiing toegestaan.
De huidige beschoeiing is van hard houten planken, die 15 à 20 cm boven het wateroppervlak uitsteken. De bagger-en beschoeiingscommissie zorgt voor het onderhoud aan beschoeiing. De tuinders baggeren een maal per jaar in oktober en november hun eigen slootkant. De baggercommissie controleert of dit adequaat is gebeurt.
Het waterschap baggert eens in de tien jaar alle sloten en vaarten rondom het tuinpark. In 2010 is de laatste keer geweest.

3.5. Groenafval

Het groenafval uit het algemeen groen wordt in containers afgevoerd. Voor de eigen stukjes kunnen de tuinders melden aan de Verfraaiing dat er groenafval is. De Verfraaiing zorgt voor het afvoeren op zaterdag.

3.6. Paden

De hoofdpaden zijn van asfalt. Ze zijn goed te begaan met fiets en rolstoel. De zijpaden zijn verhard met gravel/steenslag. Bij de aanleg van het tuinpark zijn de paden met sintels uit de vuilverbranding verhard.
De tuinders zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van het pad, wat grenst aan hun tuin.Als er geen overburen zijn, doet het algemeen werk de andere helft. Hier en daar is sprake van achterstallig onderhoud.
De zijpaden zijn soms lastig toegankelijk voor ambulance en brandweer, omdat de paden soms te smal zijn en de bochten te scherp. Ook zijn er soms te veel overhangende takken.

3.7. Beschermings- en bestrijdingsmiddelen

In het algemeen groen worden geen chemische of natuurlijke bestrijdingsmiddelen gebruikt. Voor de parkeerplaats zijn in het verleden incidenteel chemische middelen gebruikt. In 2010 liep een proef met branden. De ervaringen zijn niet erg bevredigend, omdat de brander niet optimaal functioneerde.
In de winkel worden ecologische bestrijdingsmiddelen (Ecostyle) en de volgende chemische middelen verkocht: Bayer Admine Bladluis, Bayer Clear up Onkruid, Bayer Decis Rupsen, Bayer Dimanin Groenaanslag, Bayer Mierenpoeder, Bayer Mos/Gazon, Bayer Teldor Schimmel, Bayer wespenpoeder, Ferramol, Gazonmest met onkruidverdelger, Kieseriet, Mollenschrik, Slakkengif Escargot. Ferramol en Escargot worden weinig verkocht.
In de winkel is geen aparte voorlichting over beschermings- en bestrijdingsmiddelen voor handen.

De volgende kunstmest is er te koop: NPK 12-10-18 25 kg, Osma gazonmest en gespecialiseerde producten voor bijvoorbeeld rozen of buxus. Meer natuurlijke producten zijn koemest in pellets, beendermeel en bloedmeel.

Aantekeningen

Hoofdstuk 4. GLOBALE INVENTARISATIE TUINWIJCK

Toelichting typering in tabel:

- *Bossage: bomen spelen de hoofdrol. In het ideale geval groeien er naast bomen struiken en lage planten (kruidlaag). Dan is er een optimale situatie voor de natuur, vogels, andere dieren en planten. Bomen, die van nature in Waterland voorkomen, zijn: wilg, populier, hazelaar, els, lijsterbes, berk, vlier.*
- *Struiken: in deze plantvakken/tuinen staan vooral struiken. Het mooiste zou zijn als er ook een ondergroei van bodembedekkende planten is.*
- *Siertuin: hier hebben vooral gekweekte planten de hoofdrol. Als de bodem goed bedekt is, hoeft er niet veel geschoffeld te worden.*
- *Inheemse/natuurlijke planten zijn planten, die hier zonder de hulp van de mens groeien. Zij geven het meeste voedsel aan vogels, vlinders, bijen, enz. Soorten van Waterland zijn ondermeer: harig wilgeroosje, koninginnekruid, wolfspoot, wilde bertram,ereprijs, wolfsmelk, echte koekoeksbloem, avondkoekoeksbloem, haagwinde.*
- *Oevervegatatie: gele lis, dotterbloem, watermunt, waterlelie, riet, lisdoddes, rietorchis, moerasmelkdister, ganzevoet, etc*

No	Typering	Huidige situatie	Ideeën voor verandering	Onder-houd	Ruimte voor aantekeningen
1	Struiken	Struikgewas bij water -> Verdelen onder aanliggende tuinen	Verdelen onder aanliggende tuinen	Tuinder	
2	Doolhof van stuiken en ontmoetingplek	Plantsoen van los staande heggen, vooral liguster	Hakselpaadjes maken, padenstructuur maken; struiken hoger laten groeien, smaller snoeien; gaten opvullen met bv rozen, rodondendron; bankje neerzetten als ontmoetingsplek	Tuinder	
3	Siertuin	Vlinderstruik, kornoelje, helianthus, alchemilla, hortensia's, etc	Er staat te veel in. Opnieuw componeren en gelaagdheid aanbrengen; fors snoeien	Tuinder	
4, 4a	inheemse planten en natuurlijke oever	Rommelstuk rechts na ingang puntje	Rommel afvoeren; kornoelje: gele lissen laten staan; laag/mooie bloeiende inheemse planten voor, natuurlijke oeverbeplanting achter	Tuinder, 4a Uitgeven	
5, 5a	Siertuin	Siertuin		Tuinder, 5a Uitgeven	

No	Typering	Huidige situatie	Ideeën voor verandering	Onder-houd	Ruimte voor aantekeningen
6	Natuurlijke begroeiing	Hoofdingang puntje	Natuurlijk oever en begroeiing	Uitgeven	
7	Natuurlijke karakter (Waterland)	Hoofd ingang , bloembakken,	Natuurlijke oever, riet eruit, beplanting eerst zo laten, bakken weg; pad langs het water	Tuinder	
7	Muur/rotsplanten in bloembakken, bakken speelser neerzetten	Betonnen stenen bloembakken met eenjarigen	Bakken vervangen door natuurlijke beplanting; idee muurplanten muurleeuwenbek, muurbloem, tijm, ossentong, hartgespan	Verfraai-ing	
7a	Struiken	Na hoofdingang links	Goed snoeien, doorkijk naar water maken, prikkelstruiken ed. handhaven ivm preventie	Tuinder	
7b	Struiken	Na hoofdingang rechts	woekerende braam rigoreus snoeien, zodat bomen en roos goed uitkomen	Tuinder	
7c	Groenstroken parkeerplaats; Bossage, met aan straatkant takken wal en oever-beplanting,ander kant: slingerend pad	Bomen met ondergroei van ondermeer groot hoefblad	Goed snoeien, takkenwal 1 m breed en hoog (tegen inkijk parkeerplaats); composthoop; brandnetels etc. weg, zaad strooien; robbertskruid, klimop Tegen hek van grondopslag en groenafval een takkenwal/vlechtheg maken	Verfraai-ing	
7	Siertuin	Plantsoen achter bakken	Op den duur natuurlijke begroeiing	Tuinder	
8	Siertuin	`bij kas		Verfraai-ing	
9, 10	Bossage	Achter kantine	Lagere begroeiing, meer open ivm ramen kantine; hortensia's verplaatsen; lage bloeiende inheemse planten		
11	Struiken	Struiken naast kantine		Verfraai-ing	
12, 13	Sier-/Heidetuin	Heidetuin		Verfraai-ing	
14	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraai-ing	
15	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraai-ing	
16	Vlindervriendelijke siertuin	Bloeiende planten		Tuinder	
17	?	Onduidelijk -> Bij tuin voegen		Tuinder	
18		Bossage naast gastank	Nieuw plan: ondergroei langs hoofdpad maken en takkenwal	Verfraai-ing	
19	Siertuin	sierstuk		Verfraai-ing	
20	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraai-ing	
21	Siertuin	(lage) sierstruiken met spirea en ganzerik/Potentilla	Opnieuw vormgeven	Tuinder	
22	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraai-ing	
23	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraai-ing	
24, 25, 26	Vlindertuin en Bossage	Struiken& vlinder-kastjes; siertuin met coniferen& struiken	Opnieuw vormgeven als vlindertuin, meer ondergroei, snoeien	Tuinders	

No	Typering	Huidige situatie	Ideeën voor verandering	Onder-houd	Ruimte voor aantekeningen
27	Siertuin	langs hoofdpad	persicaria amplexicaule	Tuinder	
28	Siertuin	langs hoofdpad	kattenstaart, herfstanemoon, zilverkaars, zeeuws knoopje,	Verfraa-iing	
29	Siertuin	langs hoofdpad	langbloeiende geraniumsoorten, euphorbia's,	Verfraai-ing	
30	Siertuin	langs hoofdpad	hemelsleutel,(sedum spectabile),	Verfraai-ing	
31	Siertuin	langs hoofdpad	vrouwenhartje (dicentra eximea/formosa), enz.	Verfraai-ing	
32	Bossage	Berk, diverse struiken en wat ondergroei met Astilbe	longkruid,vrouwenhartje,lievevrou webedstro, epimedium, helleborus, mansoor, varens, dovenetel	Verfraai-ing	
33, 34, 35	Bossage	Bomen zonder ondergroei en veel schaduw, hangende seringen, vlinderkastjes en zonnig stuk met struiken zonder ondergroei (oude kwekerij)	Onder bomen: seringen weg en aanplanten paarse, witte, gele, roze dovenetels; grote muur, dag koekoeksbloem Oevervegetatie Evt. struiken hergroeperen; ondergroei van kruiden Evt. paadje er door langs oever	Tuinders	
35a	Bossage	Mooie bomen, muur van bonte bladeren struiken	Struiken er uit; ondergroei aanbrengen van bv. verwilderingsbollen; look zonder look; adderwortel; sleutelbloem	Tuinder	
36	Bossage Duikers bij 125/126	Bijna kaal	Inrichten met dovenetel; zenegroen, grote maagdenpalm	Verfraai-ing	
37, 38	Bossage	Bomen met kale bodem	Vegetatie die tegen spelen kan: laag, paadjes, of juist ook hoger met bosjes voor verstoppertje spelen?	37 Tuinder, 38 Uitgeven	
39	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraaii ng	
40	Siertuin	langs hoofdpad		Verfraaii ng	
41, 42	Siertuin	langs hoofdpad		Tuinder	
43	Insecten- en vlindervriendelijk e tuin en natuurlijke oever	'Heemtuin'		Verfraaii ng	
43'	Bossage, Stukje aansluitend heemtuin	Verwilderde Bramen en struiken	Goed snoeien; evt. paadje er door heen	Verfraaii ng	
44	Bos	Kaal met bomen en struiken en doorkijk Vogeleiland, muur van struiken	Nieuw plan met onderbegroeiing, veel snoeien, muur van struiken kappen	Tuinder	
45	Siertuin	sierstuk		Tuinder	
46	Struiken, natuurlijke oever, doorkijkje naar water en heemtuin	Struiken	Snoeien haagbeuk, struikjes, die doorkijkje belemmeren weghalen; verwilderingbollen; ondergroei, oevervegetatie	Tuinder	
47	Siertuin	Hortensia's		Tuinder	

No	Typering	Huidige situatie	Ideeën voor verandering	Onder-houd	Ruimte voor aantekeningen
48	Siertuin	langs hoofdpad		Tuinder	
48	Duiker langs hoofdpad	Vrij kaal	Aanplanten van dotter, lissen, penningkruid, kattenstaart ed	Tuinder	
49	Struiken&kruiden	Vol struiken	Nieuw plan met onder begroeiing	Tuinder	
50	bossage	Struiken en lage bomen	Kornoelje goed snoeien! Opnieuw vormgeven, ondergroei van schaduwkruipers, verwilderingbollen	Tuinder	
51	Siertuin, achter struiken	Voor siertuin, achter struiken	Opnieuw vormgeven, meer evenwicht voor en achter	Tuinder	
52	Bossage	Papierberken, rode prunus?, geen ondergroei	Opnieuw vormgeven met ondergroei	Tuinder	
53a	Bossage	Boom met wilde ondergroei	Paadje om boom; structuur in beplanting aanbrengen	Uitgeven	
53	Struiken	Kornoelje, berk, bonte bladeren struiken, onkruid	Bonte struiken weg; natuurlijke sfeer door laten lopen, ook langs oever	Uitgeven	
54	Struiken, tov achteringang	Sierappels met daarvoor lage struiken (gemeentegroen)	Natuurlijke oever; schaduw minnende natuurlijke ondergroei aanplanten	Tuinder	
55	Struiken	Struiken met ondergroei van grote maagdenpalm, varens	Structuur in beplanting aanbrengen; bv varens diagonaal aan overkant laten doorlopen	Tuinder	
56	Siertuin	Plantsoen met lage struiken en aan een kant kruidlaag	Verbetering ondergroei met maagdenpalm, lievevrouwebedstro, ed. Prikkel struik en bonte hoge struik eruit, zodat doorkijk naar rododendron ontstaat	Tuinder	
57	Struiken bij ingangs-hek waterland	Enkele prikstruiken, verder geen begroeiing	Natuurlijke struiken en klimmers langs hek; schaduw ondergroei en oeverplanten	Tuinder	
58	Parkeerplaats	Parkeerplaats met kleine haagbeuk heggen		Verfraai-ing	
59	Gras/speelveld	speelveld		Verfraai-ing	
60	Bossage	vogeleiland		Verfraai-ing	

Kaart met nummers van algemeen groen

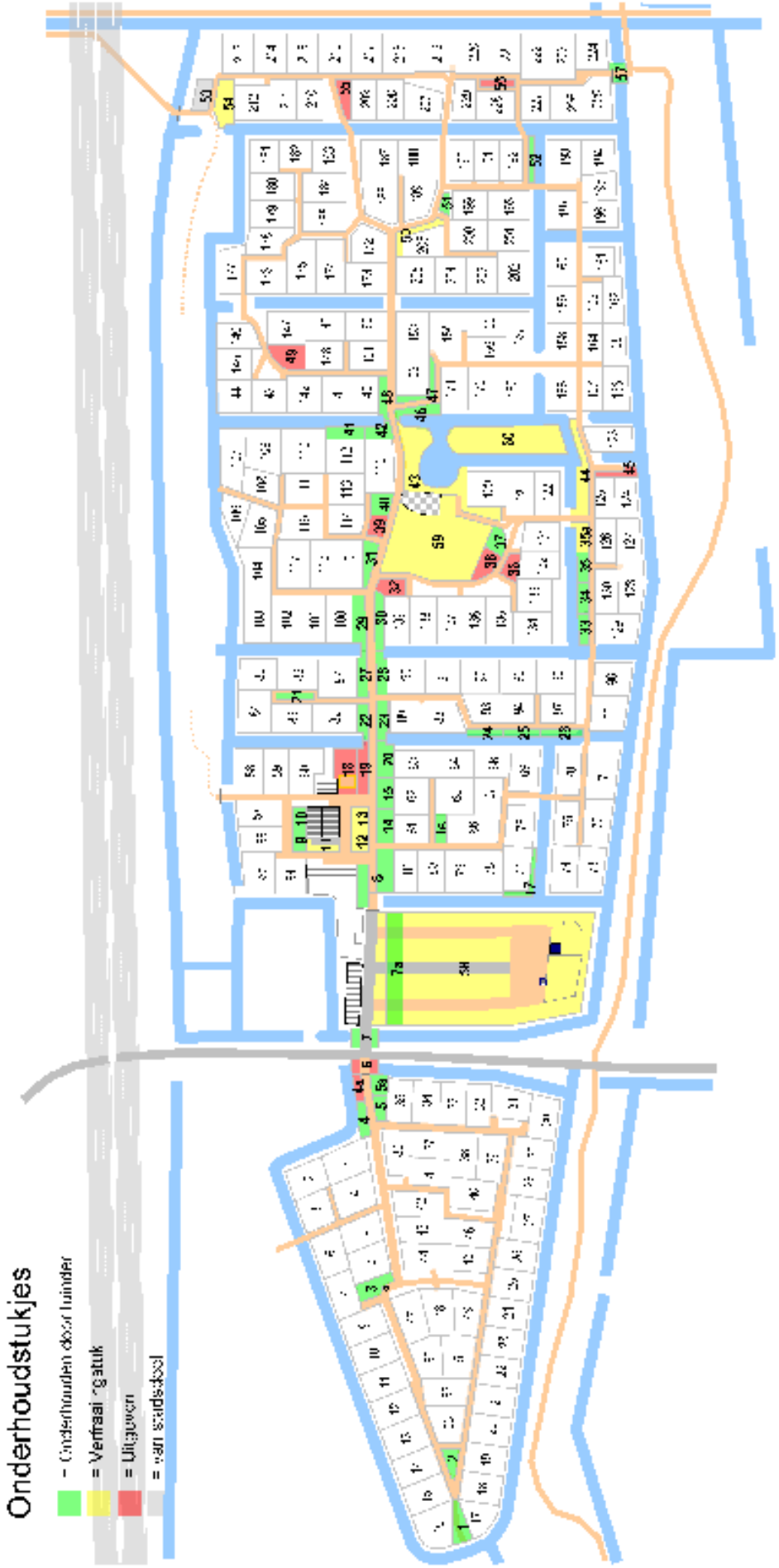

Aantekeningen

Hoofdstuk 5. WERKSCHEMA PER MAAND VOORTUINCOMMISSIES

voor het algemene groenbeheer van de tuinparken

Door eerst in kaart te brengen wat er aan ˝groen" aanwezig is, kan een 'jaarrond- beheer-schema' gemaakt worden; stapsgewijs, voor de langere termijn.

5.1. De wintermaanden: november/december/januari/februari

In het algemeen snoeien/takken wegnemen van hagen, struiken en bomen; NIET bij de berk, haagbeuk, vlinderstruik e.d .
Op de brede windsingels van het algemeen groen kunnen verschillende sortiment keuzes gemaakt worden. Elk sortiment vraagt een andere onderhoudsmethode.
Bij het toepassen van een boomlaag, met daaronder vakbeplanting, van Ionicera, cotonesaster, gelderse roos, botanische rozen e.d. behoeft er weinig gesnoeid te worden. Leibomen zoals leilinden, kunnen goed aan het einde van de winter gesnoeid worden.
Verschillende sierstruiken als hoofdbeplanting of als onderbeplanting zijn onderhoudsintensiever. Er moet op gelet worden wanneer ze bloeien en afhankelijk van de bloei dient er gesnoeid te worden. Bijvoorbeeld de forsythia eenmaal in de 3 jaar in zijn geheel terugnemen of verjongen door er nu enkele takken tussen uit te snoeien.
De groenblijvende, bodem bedekkende lonicera kan ook mooi op elke hoogte, of als een blok worden geknipt/geschoren.

Onder de bomen kunnen speciale zaadmengsels voor wilde bloemen gezaaid worden. Dit geeft dan weer op een later tijdstip onderhoud. Indien de boomkroon te dicht is, dan kunnen nu de stammen worden opgekroond (wegzagen van onderste takken van de kroon) of enkele middentakken wegzagen, zodat de kroon meer licht tot de bodem toe zal laten.
Bomen zoals meidoorn, sierappel, sierkers e.d. welke geen uitgesproken spil hebben worden matig uitgedund en wel zó dat de dwars groeiende takken er worden uitgenomen. Oudere bomen hoeven bijna niet gesnoeid te worden, zo nodig waterloten of wortelopslag er aftrekken (sering).

Bij gesloten heestervakken, de struiklaag, waarvan de struiken veel te hoog en of van onderen te kaal gaan worden, kunnen nu de planten worden gedund of laag worden teruggesnoeid.
Het dunnen kan per tak of de gehele groep kan in één keer laag worden teruggesnoeid.
Een andere manier is: enkele het ene jaar en andere, van dezelfde plantvak, het volgende jaar. Het ligt dus aan de tuincommissies zelf, hoe het aan te pakken!
Oude hagen die kaal van onderen zijn geworden, kunnen nu stevig worden teruggesnoeid.

Indien het bosplantsoen te vol oogt, kunnen er nu enkele tussenuit worden gehaald. Dan komt er meer licht op de grond voor de bodembedekkers. Dit heet begeleidend beheer. Hoe meer een ieder met de natuur meewerkt, hoe minder werk men heeft!
Normaal gesproken is een bosplantsoen natuurlijker; dit zijn dan ook inheemse planten. Enkele voorbeelden: els, gewone berk, beuk, wilg, hazelaar, krent, lijsterbes, kornoelje, haagbeuk, duindoorn etc.
Als beplanting is opgebouwd uit verschillende lagen: de boomlaag, de heesterlaag en de kruidlaag, kan men bijvoorbeeld de struiken opsnoeien zodat ook hier meer ruimte en licht voor de bodem bedekkende soorten, de kruidlaag, vrij komt.
Hazelaars, kornoelje e.d., kunnen flink uitdijen, nu wat compacter maken door middel van de onderste, wijd groeiende takken, diep terug te nemen. (deze slecht rottende takken, van de hazelaars kunnen weer hergebruikt worden als steunen in de tuin)

Langs de oevers het riet en andere natte oeverbeplanting kort afsnijden; wilgentenen oeverkanten repareren, bijvoorbeeld bij de paddenpoel, zodat roofvissen niet de eieren en larven van amfibieën kunnen opeten.

Door niet alle stammen of takken op te ruimen geeft men ruimte aan de natuur. De insecten, paddenstoelen, mossen e.d. genieten van dit stukje echte natuur en kunnen zo weer als voedsel dienen voor vele andere. Vogels hebben zo meer voedsel in de winter en kunnen zich hier ook verstoppen voor roofvogels. Deze insectenetende vogels eten juist weer bladluizen, rupsen e.d. op in de privé tuinen op het tuinpark.
Tijdens de wintermaanden overleven veel insecten de kou door tussen oude resten van de vaste planten te kruipen. Haal het alleen weg als het erg veel is, daar het de grond bedekt en die oude resten verkleinen de kans op onkruiden. Vele vaste planten kunnen gescheurd en verjongd worden in het najaar.
De Duikers op de complexen kunnen nu ook vrijgemaakt worden van allerlei zwerf- en drijfvuil.

5.2. de lentemaanden : maart/april/mei

Nu kunnen de planten met zachthout gesnoeid worden, zoals: vlinderstruik, haagbeuk, struikroos e.d.
Verder kunnen de voorjaarsbloeiers na hun bloei ook licht teruggesnoeid worden, zoals: boerenjasmijn, forsythia, spirea, mahonia, ribes, kerria e.d.
Veel vaste planten kunnen gescheurd en verjongd worden in het najaar. Indien men het toen te druk had, kan het nu alsnog.

Het gras van de sportvelden kan men vanaf mei een keer per week maaien.
De graskanten: een keer per maand en waardevolle oeverplanten sparen zoals: iris, dotters, zwanenbloem e.d. Het gras langs de paden zou men gedeeltelijk kunnen maaien. Dit om weidebloemen een kans tot bloei te geven.

Vanaf nu ook hardnekkige waterplanten zoals: waterpest, flap e.d. twee keer per maand uit de sloot vissen en op de compost hoop doen.
Door nu direct de onkruiden van de paden weg te halen verkleint dit de kans op het uitzaaien hiervan.
Indien men op de tuinparken er toe overgaat om de grond te bedekken met bodembedekkers, is het schoffelen daarvan niet langer nodig en kan men selectief, handmatig onkruid rapen. Met een riek kunnen heftige wortelonkruiden worden weggehaald zoals: zevenblad, kweek, heermoes e.d. Dit steeds herhalen tot het weg is. Let op de hardnekkige paardenbloemen, die kunnen beter met hun penwortel en al weggehaald worden, anders wordt het een plaag! De reuzenberenklauw is een uitheems gewas. Hij heeft het hier erg naar zijn zin. Als men hem in het voorjaar niet direct met wortel en al weghaalt, wordt hij groter en groter. Na een fantastisch mooie bloei laat hij weer volop zijn zaden los op de tuinparken! Velen krijgen blaren nadat ze de plant aanraken! Dus pas op! Eind mei snelgroeiende hagen snoeien.

Foto Cruijdt-Hoeck

Wilde plantenzaden en bloemenweide mengsels zijn vooral bedoeld voor de toepassing in het algemeen groen. Ze zijn een uitstekend alternatief voor het traditionele groenbeheer van gazons en heesterperken. Door op de ingezaaide stukken minder maaibeurten toe te passen geeft dit een flinke kostenbesparing voor het beheer en wordt er een waardevolle ecologische structuur gemaakt.
Nu is het ook de tijd om eenjarige akkerbloemen mengsels te zaaien.
Een kruidachtige onderbegroeiing is een belangrijk deel van een bossage/houtige begroeiing.
Wilde planten kunnen het hier goed doen als eerst de brandnetels, bramen en andere ongewenste onkruidbegroeiing e.d. weggehaald worden. Bollen en knollen in combinatie met wilde bloemen is dan daar mogelijk. Jaarlijks moet men enkele keren storende onkruiden weghalen.
Jonge hagen nu snoeien daar deze dan mooi vol worden.

5.3. De zomermaanden: juni/juli/augustus

De sportvelden dienen elke week gemaaid te worden, de graskanten elke maand en de grasstroken voor een deel minder omdat dan de akker-/weide- bloemen door kunnen blijven bloeien.
Op de paden tegen onkruiden schoffelen.
Eventueel de berkenbomen licht terugsnoeien, evenals de haagbeuk e.d. Ook zomer bloeiende struiken zoals de vlinderstruik en rozen. Daar kunnen nu de oude bloemen van afgeknipt worden. Hagen dienen niet op het zonnigste moment gesnoeid te worden.
Ook opslag op stammen nu weghalen.
Begin juni kunnen langzaam groeiende hagen, zoals taxus en hulst, gesnoeid worden.

5.4. De herfstmaanden: september, oktober

De sportvelden dienen elke week gemaaid te worden, de graskanten elke maand en de grasstroken deels minder. Tot 1 november kan er gemaaid worden, dit is natuurlijk afhankelijk van de temperatuur.
Op de paden tegen onkruiden schoffelen.
Aan het einde van de zomer de lavendel terugsnoeien en de vaste planten die erg groot of oud zijn geworden kunnen nu gescheurd en verjongd worden. Deze pollen van vaste planten kunnen nu tot grote groepen worden uitgeplant.
Snelgroeiende hagen nu snoeien.
Eenjarige akkerbloemen nu maaien en het maaisel nog even laten liggen zodat al het zaad ten goede van de grond komt.
Eén keer per drie jaar de sloot voor een deel, baggeren, zodat de amfibieën kunnen blijven leven.
Dat is ook de reden dat het baggeren het beste tussen half september en half oktober gedaan kan worden.
Nu is het ook de tijd om de doorgang van de duikers na te kijken.
In oktober kunnen langzaam groeiende hagen, zoals taxus en hulst gesnoeid worden.
Voordat de winter valt moeten bij gevoelige vaste planten zoals yucca, lavatera, gunnera, kniphofia, Zuid Afrikaanse lelies e.d. de planten met takjes of haksel afgedekt worden.
Nu is het ook de tijd om struiken, die bes dragen voor de vogels, te planten.

suggesties van Bert Kuit

Hoofdstuk 6. NADERE INFORMATIE NATUURLIJK TUINIEREN

De AVVN is de landelijke vereniging voor volkstuinders en heeft veel deskundigheid op het gebied van natuurlijk tuinieren. Ze zijn ook organisatie, die tuinparken stimuleren en begeleiden voor het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren – het lieveheersbeestje. Daarvoor hebben ze onder andere het Handboek Natuurlijk Tuinieren uitgegeven. Bij het traject van enkele jaren om het keurmerk te verwerven is er sprake van intensieve begeleiding door deskundigen vanuit de AVVN. Hierbij gaat het niet alleen om het algemeen groen, maar ook om een milieuvriendelijk beheer van het park, verenigingsgebouw en winkel. Daarnaast is er veel aandacht voor voorlichting aan de tuinders en omgeving van het park.

Op hun website www.avvn.nl kun je allerhande informatie vinden over (natuurlijk) tuinieren, maar ook bijvoorbeeld over moestuinen in de 'groentjes'. Je kunt op de website inloggen met de code uit het blad de Tuinliefhebber, wat elke volkstuinder thuis gestuurd krijgt. Een aantal groentjes is in de bijlage van de schouwmap toegevoegd.

De Bond voor Volkstuinders ziet de schouwmap als een eerste opstap voor het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren. De gemeente Amsterdam gaat in haar beleid ervan uit, dat op termijn alle volkstuinparken werken volgens het nationale keurmerk. Het streven van de Bond is dat de komende jaren de volkstuinparken zich aansluiten bij dat keurmerk en zal de parken daartoe stimuleren.

Hoofdstuk 7. AANBEVELINGEN TUINPARK TUINWIJCK VAN BONDSTUINCIE

Communicatie

1. Zorgen voor een goede communicatie over de schouwmap met tuinders en commissies bijvoorbeeld door een artikel in de Gazet of een toelichting op de ledenvergadering. Een overleg of excursie zou een geschikte communicatie vorm zijn voor het Stadsdeel en het regio-overleg van de Bond voor Volkstuinders.
2. In de winkel komt een voorlichtingskaart te hangen over biologische bestrijdingsmiddelen en andere milieuvriendelijke methodes.

Kwaliteit van het algemeen groen

3. **Siertuinen langs het hoofdpad**:

3.1. Aanplanten van bodembedekkers, liefst planten die vlinders, insecten, bijen en hommels aantrekken

3.2. In de heidetuin bij de kantine heide-soorten bij planten, die goed gedijen en de bodem gaan bedekken

3.3. De bloembakken bij de hoofdingangen en parkeerplaats met rotsplanten beplanten en afwisselender en speelser neerzetten zodat er een soort rotstuin ontstaat.

3.4. Vanuit educatieve waarde in gaten eetbare planten, fruitbomen en –struiken planten, bijvoorbeeld kweeperen.

Aandachtspunten bij het opnieuw vormgeven van plantsoenen zijn:

- *Kruid-struik-boom-laag*
- *Zoveel mogelijk bodem bedekken, zodat schoffelen niet meer nodig is en alleen 'foute' onkruiden eruit getrokken hoeven te worden*
- *Zoveel mogelijk het hele jaar door bloeiende planten*
- *Planten, struiken of bomen, die aantrekkelijk zijn voor zoogdieren, vogels, insecten, vlinders, bijen en hommels*
- *Scheppen van mogelijkheden voor natuurlijke elementen als takkenwallen, vlechtheggen, broeihopen en stapelmuren*
- *Door proefprojecten kunnen veranderingen in de hand gehouden worden en geëvalueerd worden*

Algemeen Werk/werkbeurten/eigen stukjes

4. Eigen stukjes

4.1. Het bestuur controleert of het onderhoud door de tuinders in de eigen stukjes plaats vindt

4.2. De verfraaiing wordt verantwoordelijk voor het (opnieuw) vormgeven van de eigen stukjes

4.3. De verfraaiing bespreekt met alle tuinders het streefbeeld van de eigen stukjes en maakt afspraken over het onderhoud en eventuele scholing/begeleiding als er leemtes in de kennis zijn

4.4. De verfraaiing organiseert een snoeicursus voor de tuinders van eigen stukjes

5. ideeën voor vergroten kennis over tuinieren bij (nieuwe) tuinders:

- invoeren van een mentor-systeem: een nieuwe tuinder ´schoffelt´altijd samen met dezelfde ervaren tuinder
- organiseren van een tuincursus met ondermeer plantenkennis voor nieuwe mensen ieder jaar
- een vaste werkploeg met alle nieuwe tuinders, die gedurende één jaar intensieve begeleiding bij hun werk krijgen door een verfraaiier
- op aanvraag geven van tuinadviezen aan nieuwe tuinders
- jaarlijks terugkerende cursussen voor ondermeer snoeien en composteren

6. aanbevelingen voor Verfraaiing:

- *ontwikkel een inwerkprogramma voor nieuwe leden en zorg voor een goede begeleiding (evt. mentor?)*

- *de verfraaiing krijgt versterking van2 extra vrijwilligers voor het uivoeren van de plannen uit deze schouwmap* voor het maken van plannen voor het opnieuw vormgeven van plantvakken, begeleiden van het onderhoud van de eigen stukjes, organiseren van activiteiten op het gebied van natuurlijk tuinieren en organiseren van educatie van (nieuwe) tuinders

Baggeren

7. *Het baggeren vindt voortaan eens in de driejaar plaats in de periode van half september tot half oktober aan één kant van de sloot tegelijk.* Dat heeft als consequentie dat er dieper gebaggerd moet worden, zodat de waterbergende capaciteit van de sloten niet afneemt. In verband met het waterleven is het belangrijk om niet later te baggeren, omdat dan allerlei dieren zich ingegraven hebben. Voor het waterleven is het verder het belangrijk om het baggeren zo te spreiden dat een derde van sloot per jaar gebaggerd wordt en de rest niet verstoord wordt.
8. Bij oevers met rechtopstaande beschoeiing komt een voorziening zodat kikkers, padden, egels, etc gemakkelijk uit het water kunnen klimmen; bijvoorbeeld door planten in het water te laten hangen of door een opstapje te maken.

Kringloop groenafval

9. Het aanschaffen van een hakselaar/takkenkraker en het aanleggen van een centrale composthoop, zodat Tuinwijck bespaart op de afvalkosten en zorgt voor een kringloop van groenafval op het park. De hakselaar wordt bedient door een vaste ploeg met goed opgeleide vrijwilligers.
10. Het geven van voorlichting aan tuinders over op eigen tuin te composteren.

Modernisering van het tuinpark in de samenleving

De Nota Volkstuinen van de Gemeente Amsterdam uit 2005 heeft als hoofddoel modernisering van de volkstuinparken. ´In het licht van de toenemende vraag om ruimte moeten volkstuinparken een (nog) grotere betekenis voor de stad krijgen.´ Het is belangrijk dat volkstuinparken hierop inspelen.

In de Structuurvisie Amsterdam 2040 staat: ´Om de volkstuinen nu en in de toekomst een vanzelfsprekend onderdeel van de stad te laten uitmaken, moet de meerwaarde voor de stad aantoonbaar zijn. ….

16. **Ideeën voor modernisering op Tuinwijck:**

16.1 Tuinwijck gaat zorgen dat het onderhoud en beheer van het park zo gauw mogelijk volgens het Nationale Keurmerk Natuurlijk Tuinieren gaat. Het bestuur stelt voor het verkrijgen van dat keurmerk een groep van vier enthousiaste tuinders samen, die het project gaan trekken en deel uit maakt van de verfraaingscie.

16.2 Het aantrekkelijker maken van Tuinwijck voor wandelaars en fietsers (recreatief medegebruik):

- Op zaterdagmiddag en zondag clubgebouw open met koffie, thee en taart voor recreanten
- Uitnodigend bord plaatsen aan de weg met aankondiging wandelroute en consumpties
- Picknicktafel aan de rand speelveld
- Langs de wandelroute bankjes plaatsen
- Zorgen dat wandelroute altijd op papier beschikbaar is en gemakkelijk te vinden
- Maken van spannende gratis speurtochten langs de wandelroute voor verschillende leeftijden

16.3 Schooltuinen op strook langs de A10 voor bijvoorbeeld school uit Ransdorp

16.4 Natuureducatie huisje voor jongeren nabij heemtuin of schooltuinen

16.5 Logeertuin voor ex-tuinders, senioren en gehandicapten

16.6 Een verzorgingshuis faciliteren dat ze een huisje en tuin kunnen kopen en optimaal inrichten voor hun bewoners

16.7 Aanleggen van thematuinen in het algemeen groen: bijvoorbeeld plukweide,fruitbomen en struiken, vogeltuin, vlindertuin, jeugdtuin met ruimte voor verstoppertje spelen, boomhuttenen tenten bouwen etc.

16.8 Geluidswal maken langs de A10 met takken uit Tuinwijck

Hoofdstuk 8. AANBEVELINGEN AAN BONDSBESTUUR BVV DOOR BONDSTUINCIE

1. *Handhaven van de reglementen op het gebied van bestrijdingsmiddelen*
2. *Bewaken van de veiligheid en toegankelijkheid van de tuinparken voor brandweer en politie door een goede bewegwijzering*
3. *Menskracht op het bureau reserveren voor ondersteuning van tuinparken, die een schouwmap gaan maken*
4. *Het Bondsbestuur stelt regio's in, waaraan per park één vertegenwoordiger en een plaatsvervanger aan deelneemt.*

Colofon
Uitgave: Bondstuincommissie van de Bond voor Volkstuinders, Volendammerweg 301, 1027 EA Amsterdam
Website: www.bondvanvolkstuinders.nl
Telefoon: 020 613 32 76
Foto´s: Bert Kuit, Lique Vis en Marianne van der Luit
Tekst: Marianne van der Luit, Bert Kuit hoofdstuk 5